

Sahîh-i Buhârî

et-Tecrîdu's-Sarîh li Ehâdisi'l-Câmi's-Sahîh

Zeynuddin Ebû'l-Abbâs Ahmed b. Ahmed ez-Zebîdî

ÇEVİRİ TAHRİC VE NOTLAR
ABDULLAH FEYZİ KOCAER

Teyemmüm Bölümü
(7/94 Kitâbu'l-Teyemmum)

2015

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
كِتَابُ التَّيْمُمِ

7-) Teyemmüm Bölümü

٢٢٤ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْحِشْرِ انْقَطَعَ عَقْدُ لِي فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى التَّمَاسِيهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ فَقَالُوا أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالنَّاسُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاضِعَ رَأْسَهُ عَلَى فَحْدِي قَدْ نَامَ فَقَالَ حَبَسَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَالنَّاسُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَعَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَجَعَلَ يَطْعَنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحْرُكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى فَحْدِي فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيْمُمِ فَتَيَمَّمُوا فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ الْحَضَرِ مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَأَصَبْنَا الْعَقْدَ تَحْتَهُ ❀

{&} 224-) Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hanımı Hz. Aişe (r.a.) anlatır: "Seferlerinin birinde Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte çıktık. (Mekke ve Medine arasında) Beydâ veya Zâtü'l-Ceyş mevkinde bulunduğumuz sırada gerdanlığım kopup düştü Rasûlullah (s.a.v.) gerdanlığımı aramak üzere konakladı halk da kendisiyle beraber konakladı ama su başında değillerdi. Halk Ebû Bekir Sıddık'a varıp: "Aişe'nin ne yaptığını görüyor musun? Rasûlullah (s.a.v.) ve halkı su bulunmayan bir yerde konaklattırdı, yanlarında da su yok." dediler. Rasûlullah (s.a.v.) başını dizime koyup uyuduğu sırada Ebû Bekir çıkageldi: "Rasûlullah (s.a.v.)'i ve halkı su bulunmayan bir yerde alıkoymadın! Üstelik yanlarında su da yok!" dedi ve beni azarladı. Allah'ın konuşmasını dilediği kadar söyleyeceğini söyledi, eliyle de böğrüne vurmaya başladı. Rasûlullah (s.a.v.)'in dizimde olmasından dolayı hiç kıpırdayamamıştım. Rasûlullah (s.a.v.) susuz olarak sabaha çıktığında ayağa kalktı. Derken, Allah teyemmüm âyetini indirdi. (Maide: 6) Bunun üzerine teyemmüm ettiler." Bu olay üzerine Üseyd b. Hudayr: "Ey Ebû Bekir ailesi bu sizin (sebebe olduğunuz) ilk bereketiniz değildir" dedi. Üzerinde olduğum deveyi harekete geçirdiğimizde gerdanlığı devenin altında bulduk" demiştir.

(Hadisin kısa bir benzeri 1552. hadiste gelecektir.)

٢٢٥ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي نُصِرْتُ بِالرُّغْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكْتُهُ الصَّلَاةَ فَلْيَصِلْ وَأَحِلَّتْ لِي الْمَغَانِمُ وَلَمْ تَحِلْ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً ❀

& 225-) Câbir b. Abdullah (r.a.)'dan. Hz. Peygamber (s.a.v.): "**Bana, benden önce hiçbir kimseye verilmeyen beş özellik verildi: Bana bir aylık mesafede (düşman) korkutmakla yardım verildi, temiz olan yeryüzü bana mescid yapıldı, bu nedenle ümmetimden herhangi bir kimseye namaz vakti nerede gelirse orada kılıversin, benden önce hiçbir kimseye helâl olmayan ganimet bana helâl kılındı, bana şefaât hakkı verildi. Bir Peygamber sadece kendi kavmine**

gönderilirken ben bütün insanlara gönderildim " buyurmuştur.

(Bu konuda hadisin değişik bir benzeri 1278. hadistir)

٢٢٦ عَنْ أَبِي الْجُهَيْمِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَقْبَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ نَحْوِ بَيْتِ جَمَلٍ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى أَقْبَلَ عَلَى الْجِدَارِ فَمَسَحَ بِوَجْهِهِ وَيَدَيْهِ ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ ❀

& 226-) Ebû Cüheym b. el-Hâris b. es-Simme el-Ensârî (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) Medine yakınlarındaki Bi'ru Cemel mevkisinden bu yöne doğru yola koyulmuştu ki kendisine bir adam rastladı ve selâm verdi, ama Hz. Peygamber (s.a.v.) selâmına cevap vermeyip duvara yöneldi iki elini ve yüzünü meshetti sonra adamın selâmını aldı" demiştir.

(Hz. peygamber (s.a.v.)'in selâmı teyemmümden sonra alması, Allah'ın selâmını taharetsiz almayı uygun görmemesinden dolayıdır. Ancak, bu uygulama kesin bir emir değildir. Abdestsiz de selâm alınabilir, abdestli olarak selâm almak ise güzel bir şeydir.)

٢٢٧ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِزَى قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ إِنِّي أَجَنَّبْتُ فَلَمْ أَصِبِ الْمَاءَ فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَمَا تَذْكُرُ أَنَا كُنَّا فِي سَفَرٍ أَنَا وَأَنْتَ فَأَمَّا أَنْتَ فَلَمْ تُصَلِّ وَأَمَّا أَنَا فَتَمَعَّكَتُ فَصَلَّيْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ هَكَذَا فَضَرَبَ النَّبِيُّ ﷺ بِكَفِّهِ الْأَرْضَ وَنَفَخَ فِيهِمَا ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيَهُ ❀

& 227-) Abdurrahan b. Ebzâ (r.h.) anlatır: "Bir adam Ömer b. Hattab (r.a.)'a geldi ve: "Ben cünüp oldum su da bulamadım" dedi Ammar b. Yâsir (r.a.) Ömer b. Hattab (r.a.)'a: "Hatırlıyor musun seninle ben bir yolculukta idik ve (cünüp olmuştuk) sen namazı kılmadın, ben de toprağa bulanıp namaz kılmıştım da bunu Hz. Peygamber (s.a.v.)'e bildirmiştik. Hz. Peygamber (s.a.v.) iki elini toprağa vurdu ve ellerine üfleyip yüzünü ve ellerini mesh ettikten sonra: **"Bu sana yeter"** buyurmuştu" dedi.

٢٢٨ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَصِينٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَإِنَّا أَسْرَيْنَا حَتَّى كُنَّا فِي آخِرِ اللَّيْلِ وَقَعْنَا وَفَعَةً وَلَا وَفَعَةً أَحَلَّى عِنْدَ الْمُسَافِرِ مِنْهَا فَمَا أَتَقِظْنَا إِلَّا حَرُّ الشَّمْسِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ فُلَانٌ ثُمَّ فُلَانٌ ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الرَّابِعُ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا نَامَ لَمْ يُوقَظْ حَتَّى يَكُونَ هُوَ يَسْتَيْقِظُ لَأَنَّا لَا نَدْرِي مَا يَحْدُثُ لَهُ فِي نَوْمِهِ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ عُمَرُ وَرَأَى مَا أَصَابَ النَّاسَ وَكَانَ رَجُلًا جَلِيدًا فَكَبَّرَ وَرَفَعَ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ فَمَا زَالَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ حَتَّى اسْتَيْقَظَ بِصَوْتِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ شَكَوْا إِلَيْهِ الَّذِي أَصَابَهُمْ قَالَ لَا ضَيْرَ أَوْ لَا يَضِيرُ ارْتَحِلُوا فَارْتَحِلْ فَسَارَ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ نَزَلَ فَدَعَا بِالْوُضُوءِ فَتَوَضَّأَ وَتَوَدَّى بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَلَمَّا انْقَلَبَ مِنْ صَلَاتِهِ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مُعْتَرِلٍ لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ مَا مَنَعَكَ يَا فُلَانُ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ أَصَابَتْني جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ قَالَ عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ ثُمَّ سَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَاشْتَكَى إِلَيْهِ النَّاسُ مِنَ الْعَطَشِ فَنَزَلَ فَدَعَا فُلَانًا كَانَ يُسَمِّيهِ أَبُو رَجَاءٍ نَسِيَهُ عَوْفٌ وَدَعَا عَلِيًّا فَقَالَ اذْهَبَا فَابْتَغِيَا الْمَاءَ فَأَنْطَلِقَا فَتَلَقِيَا امْرَأَةً بَيْنَ مَرَادَتَيْنِ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ مِنْ مَاءٍ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا فَقَالَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ قَالَتْ عَهْدِي بِالْمَاءِ أَمْسَ هَذِهِ السَّاعَةَ وَنَقَرْنَا خُلُوفًا قَالَا لَهَا أَنْطَلِقِي إِذَا قَالَتْ إِلَى أَيْنَ قَالَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّائِي قَالَا هُوَ الَّذِي تَعْنِينَ فَأَنْطَلِقِي فَجَاءَا بِهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَحَدَّثَاهُ الْحَدِيثَ قَالَ فَاسْتَزَلُّوْهَا عَنْ بَعِيرِهَا وَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِإِنَاءٍ فَفَرَّغَ فِيهِ مِنْ أَفْوَاهِ الْمَرَادَتَيْنِ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ وَأَوْكَا أَفْوَاهَهُمَا وَأَطْلَقَ الْعَرَالِي وَتَوَدَّى فِي النَّاسِ اسْقُوا وَاسْتَقُوا فَسَقَى مَنْ شَاءَ وَاسْتَقَى مَنْ شَاءَ وَكَانَ آخِرَ ذَلِكَ أَنْ أُعْطِيَ الَّذِي أَصَابَتْهُ الْجَنَابَةُ إِنَاءً مِنْ مَاءٍ قَالَ اذْهَبْ فَأَفْرِغْهُ عَلَيْكَ وَهِيَ قَائِمَةٌ تَنْظُرُ إِلَى مَا يَفْعَلُ بِمَائِهَا وَإِنَّمَا اللَّهُ لَقَدْ أَقْلَعَ عَنْهَا وَإِنَّهُ لَيُخَيِّلُ إِلَيْنَا أَنَّهُ أَشَدُّ مَلَأَةً مِنْهَا حِينَ ابْتَدَأَ فِيهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اجْمَعُوا لَهَا فَجَمَعُوا لَهَا مِنْ بَيْنِ عَجْوَةٍ وَدَقِيقَةٍ وَسَوِيقَةٍ حَتَّى جَمَعُوا لَهَا طَعَامًا فَجَعَلُوهَا فِي ثَوْبٍ وَحَمَلُوهَا عَلَى بَعِيرِهَا وَوَضَعُوا الثَّوْبَ بَيْنَ يَدَيْهَا قَالَ لَهَا تَعْلَمِينَ مَا رَزَيْنَا مِنْ مَائِكَ شَيْئًا وَلَكِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي أَسْقَانَا فَأَنْتِ أَهْلُهَا وَقَدْ احْتَبَسْتَ عَنْهُمْ قَالُوا مَا حَبَسَكَ يَا فُلَانَةُ قَالَتْ الْعَجَبُ لِقَيْنِي رَجُلَانِ فَذَهَبَا بِي إِلَى هَذَا الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّائِي فَفَعَلَ كَذَا وَكَذَا فَوَاللَّهِ إِنَّهُ لَأَسْحَرُ النَّاسِ مِنْ بَيْنِ هَذِهِ وَهَذِهِ وَقَالَتْ يَأْبَصِعُهَا الْوُسْطَى وَالسَّبَابَةُ فَرَفَعَتْهُمَا إِلَى السَّمَاءِ تَعْنِي السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ أَوْ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ حَقًّا فَكَانَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ ذَلِكَ يُغَيِّرُونَ عَلَى مَنْ حَوْلَهَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَلَا يُصَيِّوْنَ الصَّرْمَ الَّذِي هِيَ مِنْهُ فَقَالَتْ يَوْمًا لِقَوْمِهَا مَا أَرَى أَنْ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ يَدْعُونَكُمْ عَمْدًا فَهَلْ لَكُمْ فِي الْإِسْلَامِ فَأَطَاعُوهَا فَدَخَلُوا فِي الْإِسْلَامِ ❦

& 228-) İmrân b. Husayn el-Huzâî (r.a.) anlatır: "Hz. Peygamber (s.a.v.) ile birlikte bir seferde idik, gecenin sonuna değin yürüdük sonunda yolcuya bundan daha tatlı olamayacak bir uykuya düştük. Öyle ki bizi uykumuzdan sadece Güneşin sıcaklığı uyandırmıştı. Uykusundan ilk uyanan falan kimse sonra falan kimse sonra falan kimse sonra dördüncü olarak Ömer b. Hattab olmuştu. Hz. Peygamber (s.a.v.) uyuduğunda uykusunda nelerin cereyan ettiğini

bilemediğimizden kendisi uyanana değin kimse onu uyarmadı. Ömer uykusundan uyanıp da halkın başına gelen şeyi görünce -Kendisi sert mizaçlı birisi idi- Yüksek sesle tekbir getirdi, Hz. Peygamber (s.a.v.) sesinden uyanana değin yüksek sesle tekbir getirmeyi sürdürdü. Hz. Peygamber (s.a.v.) uyanınca halkın başına gelen gafleti kendisine anlattılar. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Zararı yok, hareket edin"** buyurdu. Hz. Peygamber (s.a.v.) harekete geçti ve biraz yürüdükten sonra namaz için inip abdest suyu istedi, abdest aldı sonra namaz için ezan okundu, halka namaz kıldırdı. Namazdan sonra cemaate döndüğünde baksa ki cemaatle namaz kılmayıp ayrı duran birisini gördü: **"Ey falanca seni halk ile birlikte namaz kılmaktan alıkoyan şey nedir?"** dedi. O da: "Cünüp oldum, su da yok" dedi. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Toprağa baksana, toprak sana yeter"** buyurdu. Sonra da Hz. Peygamber (s.a.v.) yürüdü ardından halk susuzluktan şikâyet etti bunun üzerine inip falanca ile Ali (r.a.)'ı çağırdı ve: **"Gidip su arayın"** dedi. İki kişi yola çıktı, sonunda bir kadına rastladılar, devesi üzerinde iki büyük su kırbaşı arasında bulunuyordu: "Su nerede?" dediler. Kadın: "Su ile olan sürem dünden bu âna kadardır. Adamlarımız da yola çıktılar" dedi: "O zaman haydi yürü" dediler. Kadın: "Nereye?" dedi: "Rasûlullah (s.a.v.)'e" dediler. Kadın: "Şu dininden döndü denilene mi?" dedi; "Senin sözünü ettiğin zata, haydi yürü" dediler ve kadını Rasûlullah (s.a.v.)'e getirip aralarında geçen konuşmayı anlattılar. Kadının devesinden inmesini söylediler. Hz. Peygamber (s.a.v.) bir kap isteyip su tulumlarının ağızlarından bu kaba su boşalttı, tulumların ağızlarını kapatıp alt ağzını açtı ve halka; **"Gelin için ve hayvanlarınızı sulayın"** diye seslendi. Dileyen su içti, dileyen de hayvanlarını suladı. Sonunda cünüp olan kimseye de bir kap su verdi ve: **"Git bunu üzerine dökün"** dedi. Kadın ise ayakta durmuş suyuna ne yapıldığını seyreliyordu. Vallahi su işinden ayrıldıklarında su tulumları ilk durumlarından daha çok su dolu olduğu görülmüyordu. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Kadın için aranızdan bir şeyler toplayın"** dedi. Kadın için aralarından Medine hurması, un ve hurma kavutu toplayıp erzak yaparak bir elbiseye koydular kadını devesine bindirip önüne erzak doldurdıkları elbiseyi koydular Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Suyundan hiçbir şey eksiltmediğimizi biliyorsun bizi sulayan ancak Allah'tır."** buyurdu. Kadın ailesinin yanına gecikmiş olarak vardı. Ailesi: "Ey kadın seni geciktiren nedir?" dedi. Kadın: "Tuhaf, iki adam karşıma çıktı ve beni şu dininden döndü denilen adama götürdüler, bu kimse şöyle şöyle yaptı - kadın işaret parmağı ile orta parmağını yer ve göğü işaret ederek yukarıya kaldırdı- Allah'a yemin olsun ki bu kimse şunun ve şunun arasında bulunanların ya en sihirbazıdır yahut böyle değilse o gerçekten Allah'ın Rasûlüdür" dedi. Müslümanlar bundan sonra bu kadının bulunduğu bölgedeki Müşriklere sefer düzenliyorlar ama kadının bulunduğu oymağa dokunmuyorlardı. Kadın bir gün aşiretine: "Bu topluluk size bilerek saldırmıyorlar, Müslüman olmaya ne dersiniz?" dedi. Aşireti de kadının sözünü dinleyip İslâm dinine girdi."

(Bu hadiste Hz. Peygamber (s.a.v.)'in iki yönünü görmekteyiz: Beşer yönü ki bu konuda bizden farklı bir tarafı yoktur, uyur, uykusu ağır gelebilir hatta namazı kazaya bile kalabilir. Öbür yönü ise ilahi bağlantılarla irtibata geçtiği yönüdür, bu yönü beşerden farklı tamamen insanüstü bir haldir insan bu duruma erişemez, biz buna mucize demekteyiz yani aciz bırakan.

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in uyuyarak namazının kazaya kaldığı yerden kalkıp ayrılması hakkında çeşidi izahlar getirilmiştir, İmam Müslim'in Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayet ettiği bir hadiste Peygamber (s.a.v.)'in: **"Burası, bize şeytanın geldiği yerdir,"** şeklindeki ifadesi bunun sebebinin özlü bir şekilde açıklamaktadır. (Müslim, Mesâcid: 310.)